

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa, ja katsomme, että esitetyt muutokset ovat oikean suuntaisia. Esitettyjen muutosten lisäksi lainsäädäntöön tarvitaan muutos, joka oikeuttaa korkeakoulut päättämään opiskelijan opinto-oikeuden maksamattomien lukuvuosimaksujen vuoksi.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

Esitys palauttaisi hakemuksen käsittelymaksun alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon tilanteissa, joissa hakija hakee muualla kuin EU/ETA-alueella suoritettua koulutuksen perusteella. Näemme esitetyn muutoksen hakemuksen käsittelymaksun palauttamisesta kannatettavana ja lisäävän hakijoiden sitoutumista hakuun, mikä vähentää korkeakoulujen hallinnollista taakkaa.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

Esitetty muutos tekee selkeämmäksi sen, millaisissa tilanteissa ja millaisten tilaajien kanssa tilauskoulutus tulee kyseeseen. Esitetyn muutoksen perusteluissa todetaan, että tilaajan tulee pääsääntöisesti osallistua myös taloudellisiin panostuksiin opiskelijoiden kouluttamiseen. Lisäksi perusteluissa todetaan erikseen, että yrityksen toimiessa tilaajana hyväksyttävä intressi ei voi olla yleinen intressi, jos tilaaja perii korkeakoululle maksamansa maksut merkittävältä osin takaisin opiskelijoilta. Esitetty muutos lakiin toteaa, että ammattikorkeakoulu ei saa järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on ainoastaan välittää opiskelijoita ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiksi ilman koulutuksen rahoittamistarkoitusta. Jotta laki olisi täysin selkeä, siinä olisi hyvä täsmentää, kuinka suurella osuudella tilaajan tulee osallistua tilauskoulutuksen rahoittamiseen, ja koskeeko vaatimus tilaajan osallistumisesta rahoitukseen kaikkia tilanteita ja kaikenlaisia organisaatioita tilaajina.

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

Kiitämme esitystä siitä, että siinä korkeakoulu voi päättää kustannusten laskennan menettelyistä.

Pidämme kannatettavana esitystä korottaa lukuvuosimaksuja niin, että apurahat huomioidenkin lukuvuosimaksut kattavat toiminnan kustannukset. Tämä on tärkeää korkeakoulujen tasapuolisen kilpailuasetelman takaamiseksi ja korkeakoulujen taloudellisen tilanteen vahvistamiseksi. On myös tärkeää, että lainsäädäntö antaa korkeakouluille mahdollisuuden saada voittoa lukuvuosimaksullisesta toiminnasta ja käyttää näin mahdollisesti saatavia tuloja muihin toimintoihinsa.

Laissa olisi hyvä täsmentää, voiko korkeakoulu periä lukuvuosimaksuja toiminnallisesti kaksikielisistä tutkinnoista.

Esityksessä todetaan, että jatkotyöskentelyssä arvioidaan tarve ja tapa luoda valtakunnallinen apurahajärjestelmä ja että kansallisesta apurahajärjestelmästä tehdään erillinen esitys myöhemmin. Tuomme kuitenkin jo tässä vaiheessa esiin näkemyksemme, että apurahajärjestelmän ei pidä johtaa tilanteeseen, jossa joidenkin korkeakoulujen opiskelijoiden apurahoja nettokustannetaan toisten korkeakoulujen opiskelijoiden maksamista lukuvuosimaksuista.

Lakiesityksessä korkeakouluilla ei enää jatkossa olisi velvollisuutta ylläpitää apurahajärjestelmää, mutta kuitenkin mahdollisuus tähän säilyy. Tämä on positiivinen muutos. Korkeakoulu voi halutessaan valita luopua apurahajärjestelmästä, minkä seurauksena lukuvuosimaksun määrä näyttäytyy opiskelijalle selkeänä ja ennustettavana.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

Esitetty muutos on kannatettava, ja ennakoimme sen estävän tehokkaasti lukuvuosimaksujen kiertämistä. Olisi hyvä vielä varmistaa, että lukuvuosimaksullisuus pysyy myös siinä tilanteessa, jossa opiskelijalle on myönnetty ensimmäinen oleskelulupa opiskelun perusteella ja hänen perheenjäsenelleen perhesiteen perusteella, riippumatta opiskelijan ja perheenjäsenen myöhemmistä oleskeluluvista.

Lain tulee täsmentää, että opiskelija, joka vapautetaan lukuvuosimaksusta tilapäisen suojelun perusteella, säilyy lukuvuosimaksusta vapautettuna kyseisen tutkinnon loppuun saakka, vaikka tilapäisen suojelun tarve päättyisi. Näin opiskelija voi tehdä päätöksen opintojen aloittamisesta ennustettavan näkymän pohjalta.

Esitettyjen muutosten lisäksi tarvitaan muutos opinto-oikeuden päättämiseen. Korkeakoululla tulisi olla oikeus päättää opiskelijan opinto-oikeus maksamattomien lukuvuosimaksujen vuoksi. Vaikka Maahanmuuttovirasto seuraa automaattisessa jälkivalvonnassaan opintojen etenemistä, olisi opinto-oikeuden päättämällä selkiyttävä ja sujuvoittava vaikutus myös oleskeluluvan jälkivalvontaan. Lisäksi muutos vähentäisi hallinnollista työtä korkeakouluissa.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

Esitetty muutos on kannatettava.

Koski Jouni
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy

Vuolteenaho Mari
Laurea-ammattikorkeakoulu